European Journal of Mental Health 5 (2010) 2, 281–313
DOI: 10.1556/EJMH.5.2010.2.7

CROATIAN ABSTRACTS
KROATISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

APSTRAKTI

ENDRE J. NAGY (str. 167)

Simone Weil: Mistični asket: Ovaj rad se bavi životnim djelom Simone Weil, jedne velike ali kontroverzne ličnosti prošlog stoljeća, koja je umalo primila katolicizam. Prvo se razmatra njezin životni put od intelektualne iluminacije (mistične vizije), preko doživljaja sudbine (silazak u pakao), sve do suprotstavljanja krštenju. Sučeljava njezino učenje s hipotezom modernizacije Maxa Webera, koja govori o razdvajanju („Ausdifferenzierungen") pojedinačnih sfera života (ekonomija, politika itd.), isključujući mogućnost etike bratstva u uslovima 20. stoljeća. Rad pokušava dokazati da životno djelo Simone Weil u cjelini jeste opovrgnuće ove teze. Zbog toga, što je ona u svakodnevnom životu pronašla svetost i svetinju, u čemu se Bog revelira. Studija dotiče i to pitanje, zašto se Simone Weil suprotstavljala krštenju, čemu je glavni razlog bio distanciranje od Starog zavjeta, i taj njezin stav da je tijekom povijesti Crkva pokazala totalitarna obilježja.

Ključne riječi: obraćanje, mistične vizije, asketski oblik života, katolicizam bez krštenja, nezavisne sfere života, etika bratstva, racionalna ekonomija, obaveze prema čovječanstvu

EUGENE JOSEPH, JOZEF CORVELEYN, PATRICK LUYTEN & HANS DE WITTE (str. 187)

Vodi li ka sagorijevanju, ili nasuprot, uveličava predanost svećeničkoj službi izbor za celibat? Istraživanje sprovedeno u redovima katoličkog klera u Indiji: Pojam sagorijevanja odnosno predanosti najčešće, karakteristično se vezuju za činjenice svezane s poslom, ponekad s privatnim životom. Tijekom posljednja tri desetljeća razne studije, sprovedene u redovima klera, dale su različita objašnjenja, zašto su svećenici izloženi sindromu sagorijevanja, odnosno u procesu istraživanja o sagorijevanju kod klera povezali su razne neovisne varijable. Istodobno, do sada nije bilo pokušaja da se istražuju uzajamne veze između prihvaćanja celibata, odnosno sagorijevanja, koje se događa s klerom, te predanosti službi. Da li je celibat sa psihološkog gledišta prihvatljiv način života? U (latinskoj, rimo-) katoličkoj crkvi tradicionalno samo takvi kandidati mogu biti zaređeni za svećenika, koji su spremni slobodno prihvatiti te javno potvrditi svoje rješenje da zbog ljubavi prema kraljevstvu božjem i rukovodeći principima služenja ljudima, prihvataju celibat. Ova studija, koja je bila sprovedena u redovima katoličkog klera u Indiji, doprinosi stručnoj literaturi o sagorijevanju odnosno predanosti na taj način, što proučava sveze između prihvaćanja svećeničkog celibata, sagorijevanja, koje se događa s klerom te predanosti službi – a to se može smatrati novom inicijativom u oblasti proučavanja sagorijevanja i predanosti. Pored toga prvi put se koristi model predanosti kod klera. Hijerarhijska regresivna analiza, koja je obuhvatila 511 dijecezanskih svećenika u južnoj Indiji, potvrdila je da prihvaćanje celibata u obrnutoj je proporciji s sagorijevanjem (našli su obrnutu vezu između

1788-4934 / $ 20.00 © 2010 *Akadémiai Kiadó, Budapest*

emocionalne iscrpljenosti i depersonalizacije, a pozitivnu vezu s osobnim učinkom), istovremeno su pokazali pozitivnu povezanost s predanosti.

Ključne riječi: pojava sagorijavanja u kleru, predanost u kleru, prihvaćanje celibata, dijecezanski svećenici, katolička crkva

ANTAL KOVÁTS (str. 205)

Slika mađarskih učenika o zemljama njemačkog govornog područja i o Nijemcima: Ova studija prikazuje rezultat nastavka ankete od prije 25 godina, koja je ispitivala sliku o Nijemcima, sastavljenu među učenicima 8. razreda osnovne škole. Cilj istraživanja je bio utvrditi kakvu sliku predoče o zemljama njemačkog govornog područja i Nijemcima učenici koji završavaju osnovnu školu, odnosno na koji način utječu na formiranje ove slike njihovi izvori informacija, kao što su škola, roditeljski dom, mediji i poznanici. Izvršeno istraživanje nudi povratnu informaciju o tome, s kakvom učinkovitosti dospiju do učenika znanja, koja se prenose preko raznih nastavnih predmeta i drugih informacijskih izvora, odnosno kako se to ugrađuje u njihovu bazu znanja. Tema je postala aktuelna i zbog toga, što sem političkih promijena 1989–1990. godine, tijekom posljednja četvrt stoljeća došlo je do značajnih promijena i u izvorima informacija koji utječu na formiranje slike o Nijemcima. Utjecaj medija u cjelini je postao snažniji, promijenilo se društveno okruženje te su se u školskom obrazovanju pojavili novi naglasci. Ova studija je djelimično poslužila kao analiza stanja toga, kakvu sliku imaju danas učenici o Nijemcima i zemljama njemačkog govornog područja, a s druge strane cilj joj je bio poređenje s rezultatima od prije 25 godina. Studija, poslije postavljanja problema i prikazivanja pripremanja ankete, upoznaje nas s razmišljanjima, koja su rukovodila u izboru ispitanika, pitanjima i njihovim ciljevima, principima, koji su bili primijenjeni tijekom procjenjivanja popunjenih anketa te statističkim rezultatima. Poslije usporedbe rezultata iz 1980. i 2005. slijedi uspoređenje mišljenja učenika s drugim sličnim rezultatima u Mađarskoj i inozemstvu. Na kraju promatramo školske udžbenike, vezane za ovu tematiku, da bismo ustanovili, koliko su oni mogli doprinijeti znanjima odnosno nedostatku znanja, koja smo uočili u svezi postavljenih pitanja. Trudilo sam se da pitanja koja sam upotrijebilo u korišćenim anketama tijekom oba istraživanja budu što sličnija da bi se odgovori mogli usporediti. Djelimično pitanja su se odnosila ne samo na znanja dobijena u školi u oblasti zemljopisa, povijesti odnosno općeg obrazovanja, nego i na osjećanja učenika vezanih za temu.

Ključne riječi: znanja, stereotipije, učinkovitost obrazovanja, emocije, sintetiziranje u učenju, učenici, Nijemci, zemlje njemačkog govornog područja, anketa

BEATRIX KISS-GEOSITS (str. 239)

Istraživanje čimbenika koji utječu na sagorijevanje pedagoga u Zapadnoj Mađarskoj: Za stručnjake, koji rade u prosvjeti i obrazovanju, jasno je da se tijekom svoga rada neprekidno moraju suočavati s raznovrsnim emocionalnim reakcijama djece/odraslih, i baviti se porijeklom i učinkom tih reakcija. Trebaju poznavati te čimbenike, koji pomažu ili otežavaju obrazovni proces i njihov rad, a isto tako i način svjesnog prevazilaženja ovih teškoća, a da pri tome mentalno i emocionalno ostanu djelotvorni kako na polju svog rada tako i u privatnom životu. Oči-

gledno da je u pomoćnom zanimanju njihovo najveće radno sredstvo vlastita ličnost. Važno je da mogu pomoći drugima, ali je isto toliko bitno da i sebe mogu održati, pošto su to dva aspekta istog procesa. Emocionalni život čovjeka utječe na druge – znači to nije isključivo privatna stvar – a druge osobe, njihove okolnosti, životna usmjerenja utječu na vlastito unutarnje stanje. Ova studija postavlja za cilj istraživanje faktora, koji utječu na sagorijevanje pedagoga. Koncentrira se na pojedine elemente izbora karijere, interes, potrebe, vezu pojedinca i okoline, roditeljski odgojni stil, obiteljski primjer u izboru karijere, zadovoljstvo u svezi s izborom karijere. Preko problematike rada i mentalnog zdravlja autor proučava, kako priznanje uspješnosti rada, materijalno i moralno priznanje utječu na mjeru sagorijevanja, zatim utjecaj, koji kolegijalni odnosi i odnos s rukovodiocem vrše na pojavu opasnosti od sagorijevanja, te odnos simptoma tjelesnog zdravlja (izostanak s posla – naknada plaće za vrijeme bolovanja) i mentalnog zdravlja. Autor dotjeruje istraživačko pitanje karakteristikom varijabli spola, vremena posvećenog karijeri, statusa rukovodioca odnosno podređenog.

Ključne riječi: pedagog, izbor karijere, interes, motivacija, roditeljski odgojni stil, sagorijevanje, opasnost od sagorijevanja, priznanje uspješnosti rada, materijalno i moralno priznanje

PÉTER TÖRÖK, ISTVÁN NAGY & MÁTÉ JOÓB (str. 257)

Karitativna djelatnost tradicionalnih kršćanskih crkava u Mađarskoj u vrijeme komunizma, te njen utjecaj na crkvenu karitativnu djelatnost u postkomunističkom dobu. 2. dio: Ova dvodjelna studija analizira karitativnu djelatnost tradicionalnih kršćanskih crkava u Mađarskoj u vrijeme komunizma, ne samo putem istraživačkog, opisnog pristupa, nego i s osvrtom na to kako je to djelovalo na njihov karitativni rad u postkomunističkom dobu. To neminovno zahtjeva kratko osvjetljavanje toga, kakvom su se vrstom karitativnog rada bavile katolička, reformirana (kalvinistička) i evangelistička crkva prije preuzimanja vlasti od strane komunista te u kojem obimu. Poslije Drugog svjetskog rata većina crkvenih socijalnih ustanova je potpala pod državnu upravu, i njihovi su novi radnici često puta gledali na svoj rad isključivo kao na izvor zarade, te je kod njih nedostajala posvećenost vlastitoj službi. Može se točno vidjeti, kako je politika državnog socijalizma nastojala iskoristiti caritas i diakoniu radi slabljenja crkve i njenog vjerskog života. Ovom cilju su služile sve te mjere, na osnovu kojih su u nadležnosti raznih konfesija mogle ostati samo takve ustanove, koje nisu imale ili jedva da su imale mogućnost za misionarsku djelatnost. U ovom nastojanju države djelimično su sudjelovale i te vjerske vođe, koje su se nadale da će prilagođavanjem zahtjevima zvaničnih tijela, uspjeti obezbjediti opstanak crkve. Učinjen je korak naprijed, kada su u državnim socijalnim ustanovama radna mjesta, koja su bila slabo plaćena, vrlo teška i zahtjevna, počeli popunjavati obrazovanim i sposobnim osobljem na osnovu prijedloga i preporuka crkve. Za vrijeme diktature isto tako su bile znatno potisnute aktivnosti župa, odnosno drugih kršćanskih zborova, njihova pastoralna te dobrotvorna djelatnost. Bez obzira na neizbježan proces institucionalizacije i kriterije profesionalnog rada, kod svih triju crkava se može primijetiti namjera očuvanja duhovnosti i karizme u karitativnoj djelatnosti, koja se obnavlja poslije pada režima diktature. Analiza ukazuje na nekoliko slučajeva, kada se javljaju kobni momenti u suradnji s postkomunističkom državom. Prvi dio studije je prikazala mogućnosti djelovanja pomoćnih ustanova, vezanih za protestantske crkve, s jedne strane s gledišta kalvinističke, s druge strane s gledišta evangelističke crkve. Drugi dio studije razmatra okolnosti funkcioniranja katoličkog caritasa za vrijeme diktature,

s sličnog gledišta, osvrćući se na period prije Drugog svjetskog rata, te na izmjenjene mogućnosti djelovanja koje su nastupile poslije promjene režima 1989. godine.

Ključne riječi: diakonia, Mađarska, komunizam, državni socijalizam, diktatura, povijest, retrospektiva, pomoćno zanimanje, institucionalizacija, mjesna inicijativa, odnosi crkava i države

CZECH ABSTRACTS
TSCHECHISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ABSTRAKTY

ENDRE J. NAGY (s. 167)

Simone Weilová: Mystická asketka: Studie se zabývá životním dílem Simone Weilové, mimořádné byť tolik diskutované osobnosti katolicizmu minulého století. Nejprve podává přehled její životní dráhy od intelektuální iluminace (mystické vize) přes osudové události (sestup do podsvětí) až po její odmítání křtu. Konfrontuje její učení s modernizační teorií Maxe Webera, vycházející ze separace („Ausdifferenzierungen") jednotlivých sfér života (ekonomika, politika, atd.), která vylučuje etickou možnost bratrství v podmínkách 20. století. Esej se snaží dokázat, že životní dílo Simone Weilové jako celek je vyvracením této teze. Především proto, že ona nalezla i ve všednodenním životě svatost i znesvěcení, z nichž se zjevuje Bůh. Studie pojednává také o otázce, proč se Simone Weilová stavěla proti křtu, a jako hlavní důvod uvádí její odměřený postoj vůči Starému zákonu a její názor, že Církev v průběhu dějin vykazovala totalitární znaky.

Klíčová výrazy: konverze, mystické vize, asketický životní styl, katolicizmus bez křtu, nezávislé sféry života, etika bratrství, racionální ekonomika, závazek vůči lidstvu

EUGENE JOSEPH, JOZEF CORVELEYN, PATRICK LUYTEN & HANS DE WITTE (s. 187)

Vede přijetí celibátu k vyhoření nebo právě naopak ke zvýšené oddanosti? Studie provedená v okruhu indického katolického kléru: Je charakteristické, že pojmy vyhoření respektive oddanosti se nejčastěji spojují s faktory, souvisejícími s prací nebo občas se soukromým životem. Různé studie, provedené v posledních třech desetiletích v okruhu kléru, podávaly různorodé odpovědi na otázku, proč jsou kněží vystavováni syndromu vyhoření, a dále spojovaly různé nezávislé proměnné při výzkumu vyhoření, ke kterému dochází uvnitř kléru. Zároveň doposud nebyl učiněn pokus o výzkum souvislostí mezi přijetím celibátu a vyhořením uvnitř kléru respektive mezi oddaností. Je z psychologického hlediska celibát přijatelnou životní formou? V katolické církvi (latinského ritu, římské) se tradičně na kněžském svěcení mohou podílet pouze ti kandidáti, kteří jsou připraveni na to, aby svobodně přijali a veřejně potvrdili svou vůli, podle níž vedeni láskou ke království Božímu a službou vůči lidem přijímají celibát. Tato studie, realizovaná v okruhu indického katolického kléru, přispívá do odborné literatury pojmů vyhoření a oddanosti tím, že zkoumá souvislosti mezi přijetím celibátu a vyhořením mezi klérem respektive mezi oddaností – a to lze na poli odborného výzkumu vyhoření a oddanosti považovat za novátorský počin. Navíc poprvé nyní dochází k aplikaci modelu oddanosti na příslušníky kléru. Hierarchické regresivní analýzy, zahrnující 511 jihoindických katolických diecézních kněží potvrdily, že přijetí celibátu je v nepřímé úměře k vyhoření (obrácená vazba

byla zjištěna s citovým vyčerpáním a depersonalizací, pozitivní souvislost s osobním úspěchem), zároveň byla prokázána pozitivní souvislost s oddaností.

Klíčová výrazy: vyhoření kléru, oddanost kléru, přijetí celibátu, diecézní kněží, katolická církev

ANTAL KOVÁTS (s. 205)

Obraz maďarských školáků o německy mluvících zemích a Němcích: Předložená studie prezentuje výsledky pokračování průzkumu, realizovaného před 25 lety, v němž byl zkoumán obraz o Němcích, vytvořený žáky 8. tříd základních škol v Maďarsku. Cílem průzkumu bylo zjistit, jaký obraz vytvářejí končící žáci základních škol o německy mluvících zemích a jejích obyvatelích, respektive jak tento obraz ovlivňují jejich informační zdroje, jako jsou škola, rodiče, média a známí. Provedený průzkum přináší reference pro politiku vzdělávání také o tom, s jakou účinností se dostávají k žákům znalosti zprostředkovávané jednotlivými předměty a jinými informačními zdroji, a jak se tyto znalosti zabudovávají do jejich souboru vědomostí. Téma se stalo aktuálním i tím, že kromě politických změn v letech 1989–1990 se v posledním čtvrtstoletí došlo též k řadě změn v informačních zdrojích, ovlivňujících obraz vytvářený o Němcích. Vliv médií se obecně zesílil, změnilo se společenské prostředí a nové aspekty se objevily i ve školní výuce. Tento průzkum byl jednak záznamem aktuálního stavu dnešního obrazu žáků o Němcích a německy mluvících zemích, jednak si kladl za cíl porovnání s výsledky získanými před 25 lety. Studie se po úvodní definici problému a popisu přípravy průzkumu seznamuje s principy sledovanými při výběru dotazovaných, s otázkami a jejich zaměřením, s principy vyhodnocení vyplněných dotazníků a se statistickými výsledky. Po porovnání výsledků z roku 1980 a 2005 následuje komparace názorů žáků ukazujících na stereotypy, s jinými podobnými maďarskými a zahraničními výsledky. Nakonec podáváme přehled příslušných ve školách používaných učebnic ve světle kladených otázek, který si za cíl klade zjistit, nakolik mohly přispět k znalosti či neznalosti, zjištěné u zkoumaných otázek. Snažil jsem se otázky dotazníků, používaných v obou anketách, formulovat stejně, aby se daly odpovědi porovnávat. Otázky se zčásti netýkaly jen znalostí, získávaných ve školách v předmětech zeměpis, dějepis a všeobecného vzdělání, nýbrž odrážely i citový postoj žáků k danému tématu.

Klíčová výrazy: vědomosti, stereotypy, účinnost výuky, city, syntetizující učení, žáci, Němci, německy mluvící země, průzkum

BEATRIX KISS-GEOSITS (s. 239)

Rozbor faktorů ovlivňujících vyhoření pedagogů v západním Maďarsku: Pro odborníky vychovatele a učitele je zřejmé, že během své práce musejí být neustále konfrontováni s různorodými citovými reakcemi dětí/dospělých, musejí se zabývat příčinami a důsledky těchto reakcí. Je důležité, aby znali ty faktory, které usnadňují nebo naopak ztěžují výchovný proces a jejich práci, resp. musejí znát způsoby, jak vědomě zvládat tyto těžkosti a přitom zůstat pořád duševně a citově funkčním jak v pracovním, tak i v soukromém životě. V pomocné práci je zjevně nejdůležitějším pracovním nástrojem jejich vlastní osobnost. Je důležité, aby dokázali pomáhat jiným, ale stejně tak důležité je i to, aby byli schopni udržovat v dobrém stavu sami sebe, neboť jde o dvě strany téhož procesu. Citový život člověka ovlivňuje i ostatní – a tudíž se nejedná

o čistě soukromou záležitost – a jiní, jejich poměry a životní styl ovlivňují jejich vlastní vnitřní stav. Předložená studie si za cíl klade rozbor faktorů, které ovlivňují vyhoření pedagogů. Do centra se přitom kladou jednotlivé prvky volby povolání, zájmy, potřeby, vztah jednotlivce s okolím, výchovné postoje rodičů, rodinné kariérní vzory, spokojenost s volbou povolání. Autor zkoumá skrze otázky práce a duševního zdraví míru vlivu odborného uznání a mravního ocenění na proces vyhoření, dále vliv vztahů s kolegy a s nadřízeními na hrozbu vyhoření a vazbu mezi fyzickými zdravotními příznaky (výpadek v práci-pracovní neschopnost) a duševním zdravím. Zkoumanou otázku autor dokresluje také charakteristikami proměnných ukazatelů pohlaví, délky praxe a pracovního zařazení.

Klíčová výrazy: pedagog, volba povolání, zájem, motivace, výchovné postoje rodičů, vyhoření, hrozba vyhoření, odborné, finanční a mravní uznání

PÉTER TÖRÖK, ISTVÁN NAGY & MÁTÉ JOÓB (s. 257)

Charitativní činnost tradičních křesťanských církví v Maďarsku v době komunizmu a její vliv na církevní charitativní činnost v postkomunistické éře, 2. část: Dvoudílná studie analyzuje charitativní činnost tradičních křesťanských církví v Maďarsku v době komunizmu nejen z výzkumného a popisného pohledu, nýbrž i s výhledem na otázku míry vlivu této činnosti na postkomunistickou církevní charitativní činnost. To nezbytně vyžaduje také krátkou charakteristiku otázky, jakého druhu a jakého rozsahu byla charitativní činnost katolické, kalvinistické a evangelické církve před převzetím moci komunisty. Podstatná část církevních sociálních zařízení se v letech po druhé světové válce ocitla pod státní správou, jejich noví zaměstnanci své úkoly vnímali pouze jako příležitost k výdělku a postrádali pocit závazku vůči své službě. Je zřetelné, jak se politika státního socialismu snažila charitu a diakonii využívat ke svému záměru utlumení církevního a duchovního života. Tomuto cíli sloužila opatření, na jejichž základě mohly v církevních rukách zůstávat pouze takové instituce, kde nebyl vůbec žádný nebo jen zcela nepatrný prostor k misijní činnosti. Partnery státní moci se stávali i ti církevní vůdcové, kteří se přizpůsobením se oficiálním požadavkům pokoušeli zajistit své přežití. Krokem vpřed bylo, když špatně placené pracovní pozice ve státem provozovaných sociálních zařízeních, představující těžkou práci a vyžadující vnitřní angažovanost, byly naplněny školenými a vhodnými pracovními silami na základě církevních doporučení a nominací. V éře diktatury byla farní a kongregační charitativní činnost výrazně utlumena. U všech tří církví lze vypozorovat snahu, aby v obnovené charitativní činnosti po pádu diktátorského režimu, kterou nutně musel zasáhnout proces institucionalizace, zůstal zachován duchovní a charizmatický aspekt. Analýza představuje také několik příkladů, které upozorňují na nástrahy udržování kontaktů s postkomunistickým státem. První část studie představila možnosti činnosti služeb, napojených na protestantské církve, odděleně v případě kalvinistické a evangelické církve. Druhá část přináší charakteristiku podmínek existence katolické charity v letech diktatury, vypracovanou podle stejných kritérií včetně výhledu na poměry éry před 2. světovou válkou, resp. na změněné příležitosti doby po změně režimu v roce 1989.

Klíčová výrazy: diakonie, Maďarsko, komunizmus, státní socialismus, diktatura, dějiny, přehled, pomocné povolání, institucionalizace, místní aktivity, vztahy církve a státu

ENGLISH ABSTRACTS
ENGLISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ABSTRACTS

ENDRE J. NAGY (p. 167)

Simone Weil: The Mystical Ascetic: The essay deals with the life and work of the great but contested figure of Catholicism of the last century, Simone Weil. It follows up the career of her life from the intellectual illumination (mystical visions) through her destiny event (submerged in the 'sub-world') up till her resistance to being baptised. It looks at her teachings together with Max Weber's theory on modernisation, that is, the 'Ausdifferenzierungen' of various spheres of life (economy, politics, etc.), that excludes the possibility of life and of the ethics of brotherliness in the 20th century. The essay seeks to point out the life and work of Simone Weil as a whole but disapproves of this tenet. For she has found in everyday life holiness and sacrilege at the same time, from which God is revealed. The essay deals with the question why she resisted being baptised emphasising that the main reason was her keeeping aloof of the Old Testament and that in her view the Church showed totalitarian traits throughout its history.

Keywords: conversion, mystical visions, ascetic mode of life, Catholicism without baptism, independent life-spheres, ethics of brotherliness, rationalised economy, obligations towards mankind

EUGENE JOSEPH, JOZEF CORVELEYN, PATRICK LUYTEN & HANS DE WITTE (p. 187)

Does Commitment to Celibacy Lead to Burnout or Enhance Engagement? A Study among the Indian Catholic Clergy: Burnout and engagement in general are thought to be associated mostly with work related factors and sometimes with personal factors as well. Over the past three decades a number of studies among clergy have identified various causes for priests' susceptibility to burnout and have linked various independent variables in the study of burnout among clergy. However, a study on the association between commitment to celibacy, burnout and engagement among clergy has not been attempted. Is celibacy psychologically a possible way of life? In the Catholic Church (Latin Rite), the sacrament of Holy Orders for the presbyterate is normally conferred only on candidates who are ready to freely embrace and publicly manifest their intention of staying celibate for the love of God's kingdom and the service of human beings. This study among Indian Catholic clergy contributes to the literature of burnout and engagement by studying the association of commitment towards priestly celibacy with clergy burnout and engagement – a new venture in the field of burnout and engagement. In addition, for the first time the construct of engagement has been used among clergy. Hierarchical regression analyses in the sample of 511 Catholic diocesan priests from South India confirmed that commitment to celibacy was negatively associated with burnout (that is it had a negative association with emotional exhaustion and depersonalisation and a positive association with

personal accomplishment), and on the other hand, it was positively associated with engagement.

Keywords: clergy burnout, clergy engagement, commitment to celibacy, diocesan priests, Catholic Church

ANTAL KOVÁTS (p. 205)

The View Hungarian School Children Have of Germans and German-Speaking Countries: The paper presents the results of a follow-up study to a survey carried out 25 years earlier, which looked at the view of Germans held by Hungarian 8th grade primary school children. In addition to determining how children at the end of their primary school studies viewed German-speaking countries and people, the purpose of the study was also to examine the degree to which their sources of information e.g., school, family, media and people they know influenced this picture. The assessment that was carried out also provided feedback to education policymakers regarding the efficiency of the transfer of knowledge to children via various subjects and other information sources, and about how this knowledge is incorporated into their larger set of knowledge. Besides the political changes of 1989–1990, the time is right to revisit the topic because of the amount of changes in the sources of information that influence the views held of Germans over this quarter of a century. In general, the influence of the media has become stronger, the social environment has changed, and there are also new points of emphasis in teaching. In part, the study served as an assessment of the current situation concerning the view school children have of Germans and German-speaking countries, while on the other hand, the aim was to compare these with the results from 25 years ago. After introducing the problem and the preparations for conducting the survey, the paper presents the considerations for selecting respondents, the questions and their purpose, the principles employed in evaluating the completed questionnaires, and the statistical results. Following a comparison of the results from 1980 and 2005, the stereotypical opinion of school children is compared to other similar results from Hungary and abroad. In closing, a review of relevant textbooks used by schools is presented in light of the questions posed. This was done in order to determine to what extent these might have contributed to the knowledge or lack thereof identified in relation to the questions examined. Differences between the questions used in the two questionnaires were minimised, in order to ensure that the responses could be compared. Some of the questions were not related to knowledge gained within the curriculum, in the fields of geography, history, and general knowledge, but rather focused on the emotions of school children regarding the issue.

Keywords: knowledge, stereotypes, efficiency of teaching, emotions, synthesizing learning, school children, Germans, German-speaking countries, survey

BEATRIX KISS-GEOSITS (p. 239)

A Study of Factors Influencing Burnout in Teachers in Western Hungary: It is obvious to professionals employed in teaching and education that over the course of their work they continuously need to face a multitude of emotional reactions from children and adults, and need to

address the reasons and effects of such. Thus, it is important for them to be knowledgeable of the factors that render easier or more difficult the education process itself, their work, and the conscious ways of combating these difficulties; this, while staying psychologically and emotionally functional both in their work and in their private life. In their helping profession, their most important tool is obviously their own personality. It is important for them to be able to help others, but it is equally important to be able to take care of themselves, these being the two sides of the same process. A person's emotional life affects others – therefore it is not simply a private issue – whereas others, their circumstances, and their way of life affect the state of their inner self. This study set the goal of examining the factors influencing burnout in teachers. It therefore focuses on certain elements of choosing a profession, interests, needs, the relationship between the individual and the environment, parental upbringing attitudes, career patterns in the family, and satisfaction about career choice. Through the question of work and mental health, the author examines the degree to which professional, financial, and moral recognition influence burnout, the impact of the relationship with colleagues and the manager on the risk of burnout, and the connection between symptoms of physical health (days off work / sick leave) and mental health. The author further refines the issue studied along factors of sex, years spent in the profession, and manager / employee status.

Keywords: teacher, career choice, interests, motivation, parental upbringing attitude, burnout, risk of burnout, professional, financial and moral recognition

PÉTER TÖRÖK, ISTVÁN NAGY & MÁTÉ JOÓB (p. 257)

Charitable Activities of Historical Christian Churches in Hungary during Communism, and their Effects on Post-Communist Charitable Church Activities; Part 2: In addition to assessing charitable activities of historical Christian churches in Hungary during Communism from a fact-finding, descriptive angle, this two-part study also provides a view of what effects these have had on post-Communist charitable church activities. Understandably, this necessitates a brief overview of the types and volume of charitable activities carried out by the Catholic, Reformed and Lutheran churches prior to the Communist power grab. In the years following the Second World War, the majority of church-run social institutions came under State control. The new employees often looked upon the tasks they were to carry out only as a way of making a living, and they lacked a commitment to the service they were to perform. The way in which State Socialist politics strove to use charity and the diaconate in their efforts was aimed at exhausting church and faith, and can be clearly observed. The measures, according to which practically only those institutions where missionary work was impossible (or possible only to a minor degree) could remain in church hands, also served this end. Church leaders who tried to ensure survival by adhering to the official line, also partly became partners to the state. It was considered a step forward when badly paid positions that required hard work and commitment at State-run social institutions were filled by qualified, able labour based on church recommendations and nominations. During the period of dictatorship, charitable activities by congregations and parishes also experienced a strong setback. Following the collapse of Communism, all three churches displayed the intention of reviving their charitable activities by maintaining spirituality and charisma despite a necessary institutionalisation process and strict professionalism. The analysis also pinpoints some cases that highlight the pitfalls of relations with the post-Communist state. The first half of the study presented the operation of helping

services linked to Protestant churches, with the Reformed and Evangelical churches discussed separately. The second part provides an overview of the conditions of Catholic charity during the years of dictatorship, using similar considerations, and also takes a look at the times before the Second World War and the changed circumstances following the fall of Communism in 1989.

Keywords: diaconate, Hungary, communism, state socialism, dictatorship, history, retrospect, helping profession, institutionalisation, local initiative, church-state relations

GERMAN ABSTRACTS
DEUTSCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ZUSAMMENFASSUNGEN

ENDRE J. NAGY (S. 167)

Simone Weil: Die mystische Asketin: Der Artikel beschäftigt sich mit dem Lebenswerk von Simone Weil, der großen, beinahe der katholischen Kirche beigetretenen, durchaus umstrittenen Persönlichkeit des vergangenen Jahrhunderts. Zunächst gibt er einen Überblick über ihren Lebenslauf von der intellektuellen Erleuchtung (mystische Visionen) über das Schicksalsereignis (Abstieg in die Unterwelt) bis hin zu ihrem Widerstand gegen die Taufe. Er stellt ihre Thesen der Modernisierungstheorie Max Webers gegenüber, die die Ausdifferenzierung einzelner Lebensbereiche (Wirtschaft, Politik usw.) postuliert und die Möglichkeit einer Ethik der Brüderlichkeit unter den Bedingungen des 20. Jahrhunderts ausschließt. Die Abhandlung versucht zu zeigen, dass das Lebenswerk von Simone Weil in seiner Gesamtheit eine Widerlegung dieser These ist, da sie im Alltag sowohl das Heilige als auch die Heiligkeit gefunden hat, in denen Gott sich offenbart. Die Studie untersucht auch die Frage, warum Simone Weil sich der Taufe widersetzt hat. Der Hauptgrund hierfür war ihre distanzierte Haltung zum Alten Testament und die Tatsache, dass die Kirche ihrer Ansicht nach im Laufe der Geschichte totalitäre Züge gezeigt hat.

Schlüsselbegriffe: Bekehrung, mystische Visionen, asketische Lebensführung, Katholizismus ohne Taufe, unabhängige Lebensbereiche, Ethik der Brüderlichkeit, rationelle Ökonomie, Verpflichtungen gegenüber der Menschheit

EUGENE JOSEPH, JOZEF CORVELEYN, PATRICK LUYTEN & HANS DE WITTE (S. 187)

Führt das Zölibatsgebot zum Burn-out oder steigert es im Gegenteil das Engagement? Eine Untersuchung beim katholischen Klerus in Indien: Burn-out und Engagement assoziiert man gewöhnlich mit beruflichen Faktoren, manchmal aber auch mit Faktoren, die mit dem Privatleben zusammenhängen. Die in den vergangenen drei Jahrzehnten beim Klerus durchgeführten Studien haben unterschiedliche Erklärungen dafür geliefert, warum bei Priestern ein Burn-out-Risiko besteht; bei der Untersuchung von Burn-out-Syndromen beim Klerus wurden unterschiedliche unabhängige Variablen miteinander korreliert. Allerdings wurde noch nie versucht, den Zusammenhang zwischen Zölibatsgebot und Burn-out bzw. Engagement bei Klerikern zu untersuchen. Ist der Zölibat eine aus psychologischer Sicht akzeptable Lebensweise? In der römisch-katholischen Kirche können traditionell nur diejenigen Kandidaten das Sakrament des Priestertums erlangen, die bereit sind – geleitet von der Liebe zum Reich Gottes und dem Dienst am Menschen – sich freiwillig dafür zu entscheiden, zölibatär zu leben, und diese Absicht öffentlich zu bekräftigen. Diese beim katholischen Klerus in Indien durchgeführte Untersuchung leistet einen Beitrag zur Fachliteratur über Burn-out und Engagement, indem sie den

Zusammenhang zwischen Zölibatsgebot und im Klerus auftretenden Burn-out und Engagement untersucht – ein neuartiges Vorhaben im Bereich der Forschung zu Burn-out und Engagement. Des Weiteren wird hier zum ersten Mal das Engagement-Modell beim Klerus angewandt. Die für eine Stichprobe von 511 Priestern in der katholischen Diözese Südindien durchgeführten hierarchischen Regressionsanalysen haben bestätigt, dass zwischen Zölibatsgebot und Burn-out eine negative Korrelation besteht (negative Korrelation wurde gefunden für emotionale Erschöpfung und Depersonalisation, positive für individuelle Leistung), gleichzeitig wurde eine positive Korrelation mit Engagement gezeigt.

Schlüsselbegriffe: Burn-out im Klerus, Engagement beim Klerus, Zölibatsgebot, Diözesanpriester, katholische Kirche

ANTAL KOVÁTS (S. 205)

Das Bild ungarischer Schüler von den deutschsprachigen Ländern und von den Deutschen: Die vorliegende Arbeit stellt die Ergebnisse der Fortsetzung einer vor 25 Jahren durchgeführten Untersuchung zum Thema Deutschbild der Schüler der 8. Grundschulklasse in Ungarn dar. Das Ziel der Untersuchung war festzustellen, was für ein Bild die Grundschulabsolventen von den deutschsprachigen Ländern und Menschen haben bzw. wie dieses Bild von ihren Informationsquellen wie Schule, Elternhaus, Medien und Bekannten beeinflusst wird. Die durchgeführte Erhebung bietet auch der Bildungspolitik Rückschlüsse darüber, wie die in den verschiedenen Fächern und anderen Informationsquellen vermittelten Kenntnisse herüberkommen bzw. wie sie von den Schülern synthetisiert in ihren Wissensstand aufgenommen werden. Das Thema ist aktuell geworden, da in diesem Vierteljahrhundert – nach der politischen Wende in den Jahren 1989–1990 – viele Veränderungen in den Informationsquellen, die das Bild über die Deutschen beeinflussen, eingetreten sind. Der Einfluss der Medien ist allgemein stärker geworden, das gesellschaftliche Umfeld hat sich geändert, und auch im schulischen Unterricht wurden neue Schwerpunkte gesetzt. Es ging bei dieser Untersuchung teilweise um eine Bestandsaufnahme davon, wie das Bild der Achtklässler über die Deutschen und die deutschsprachigen Ländern heute ist, andererseits aber auch um einen Vergleich gegenüber den vor 25 Jahren gewonnenen Ergebnissen. In diesem Beitrag werden nach der Problemstellung und der Darstellung der Vorbereitungen für die Erhebung die Überlegungen bei der Auswahl der Befragten, die Fragen und ihre Anliegen, die Prinzipien bei der Auswertung der ausgefüllten Fragebögen sowie die statistischen Ergebnisse erörtert. Nach einem Vergleich der Ergebnisse von 1980 mit denen im Jahre 2005 erfolgt eine Gegenüberstellung von erfassten Schülermeinungen, die auf Stereotypen hindeuten, und anderen, in Ungarn und in weiteren Ländern gewonnenen einschlägigen Erkenntnissen. Zum Schluss werden die in den Schulen verwendeten relevanten Lehrbücher im Spiegel der gestellten Fragen betrachtet, um zu sehen, wie weit diese zu Kenntnissen und Unkenntnissen in den untersuchten Fragen beitragen konnten. Die Fragen der zu den beiden Erhebungen benutzten Fragebögen wurden weitgehend gleichgehalten, um einen Vergleich zu ermöglichen. Die Fragen bezogen sich zum Teil nicht nur auf schulische Kenntnisse in Geographie, Geschichte und auf Themen der allgemeinen Bildung, sondern auch auf Emotionen der Schüler.

Schlüsselbegriffe: Kenntnisse, Stereotypen, Unterrichtseffektivität, Emotionen, synthetisierendes Lernen, Schüler, Deutsche, deutschsprachige Länder, Erhebung

BEATRIX KISS-GEOSITS (S. 239)

Untersuchung der Faktoren, die hinsichtlich des Burn-outs von westungarischen Pädagogen von Bedeutung sind: Erziehern und Lehrern ist klar, dass sie bei ihrer Arbeit ständig mit vielfältigen emotionalen Reaktionen der Kinder / Erwachsenen konfrontiert werden und sich mit dem Ursprung und den Auswirkungen dieser Reaktionen befassen müssen. Sie müssen die Faktoren kennen, die den erzieherischen Prozess, ihre Arbeit, erleichtern beziehungsweise erschweren, und wissen, wie diese Schwierigkeiten bewusst zu überwinden sind, und zwar so, dass sie selbst dabei sowohl im Beruf als auch im Privatleben seelisch und emotional funktionsfähig bleiben. Ihr wichtigstes Arbeitsmittel bei der helfenden Arbeit ist eindeutig ihre eigene Persönlichkeit. Es ist wichtig, dass sie in der Lage sind, anderen zu helfen, ebenso wichtig ist jedoch, dass sie auch sich selbst instand halten können – denn das sind die zwei Seiten ein und desselben Prozesses. Das Gefühlsleben eines Menschen wirkt sich auch auf andere aus – und ist somit nicht nur Privatsache –, ebenso wird sein innerer Zustand von anderen Menschen, deren Umständen und Lebensführung beeinflusst. In diesem Beitrag werden die Faktoren untersucht, die hinsichtlich des Burn-outs von Pädagogen von Bedeutung sind, wobei einzelne Elemente der Berufswahl, die Interessen, die Bedürfnisse, die Beziehungen des Einzelnen zu seiner Umgebung, die Attitüde der Eltern bei der Erziehung, das berufliche Vorbild in der Familie und die Zufriedenheit mit der Berufswahl im Mittelpunkt stehen. Im Rahmen der Frage nach dem Zusammenhang zwischen Arbeit und seelischer Gesundheit wird untersucht, inwieweit fachliches Ansehen sowie finanzielle und moralische Anerkennung hinsichtlich des Burn-outs eine Rolle spielen, welche Bedeutung den Beziehungen zu den Kollegen und zum Vorgesetzten hinsichtlich des Burn-out-Risikos zukommt und wie körperliche gesundheitliche Symptome (Arbeitsausfälle, Krankschreibungen) und seelische Gesundheit zusammenhängen. Die Untersuchung differenziert anhand der Variablen des Geschlechts, der Dauer der Tätigkeit in dem jeweiligen Beruf sowie des Vorgesetzten-beziehungsweise Untergebenenstatus.

Schlüsselbegriffe: Pädagoge, Berufswahl, Interessen, Motivation, Attitüde der Eltern bei der Erziehung, Burn-out, Burn-out-Risiko, fachliches Ansehen, finanzielle Anerkennung, moralische Anerkennung

PÉTER TÖRÖK, ISTVÁN NAGY & MÁTÉ JOÓB (S. 257)

Die karitative Tätigkeit der traditionellen christlichen Kirchen in Ungarn während des Kommunismus und ihre Wirkung auf die kirchliche Wohltätigkeit im Postkommunismus, Teil 2: Die aus zwei Teilen bestehende Studie analysiert die karitative Tätigkeit der traditionellen christlichen Kirchen in Ungarn während des Kommunismus. Dabei werden nicht nur die Fakten aufgedeckt und beschrieben, sondern es erfolgt auch ein Ausblick auf die Wirkung dieser Tätigkeit auf die karitative Tätigkeit der Kirchen im Postkommunismus. Dieser erfordert unbedingt auch eine kurze Erörterung der Frage nach Art und Umfang der karitativen Tätigkeit der katholischen, reformierten und evangelischen Kirche vor der kommunistischen Machtergreifung. Ein Großteil der kirchlichen sozialen Institutionen gelangte nach dem Zweiten Weltkrieg unter staatliche Verwaltung, die neuen Mitarbeiter betrachteten die Erfüllung ihrer Aufgaben als reinen Broterwerb, ihnen fehlte das Engagement für ihren Dienst. Es war klar erkennbar, wie die staatssozialistische Politik die Caritas und die Diakonie für ihre Kirchen und Religion zerstörenden Bemühungen zu nutzen versuchte. Dies war das Ziel der Maßnahmen, die dazu

führten, dass fast nur solche Einrichtungen in konfessioneller Hand bleiben konnten, in denen es keinerlei oder nur sehr geringe Möglichkeiten zur Mission gab. Auch die kirchlichen Führungspersonen, die das Überleben durch Erfüllung der Erwartungen von Seiten der Behörden zu sichern versuchten, wurden teilweise zu Partnern der Staatsmacht. Es bedeutete einen Fortschritt, als die Stellen in den staatlichen sozialen Einrichtungen, die schlecht bezahlt und mit schwieriger Arbeit verbunden waren und viel Engagement verlangten, auf Grundlage von Empfehlungen und Nominierungen der Kirche mit ausgebildeten und fähigen Arbeitskräften besetzt wurden. Während der Zeit der Diktatur war die karitative Tätigkeit in den Gemeinden und Pfarreien nämlich stark zurückgedrängt worden. Bei allen drei Kirchen ist die Absicht zu erkennen, sich in ihrer nach der Zeit der Diktatur neu erstehenden karitativen Tätigkeit trotz des notwendigerweise eintretenden Institutionalisierungsprozesses und strikter Professionalität ihre Gesinnung und ihr Charisma zu bewahren. Die Analyse weist auch auf einige Fälle hin, die das Augenmerk auf Stolpersteine im Kontakt mit dem postkommunistischen Staat lenken. Im ersten Teil der Studie wurden die Arbeitsmöglichkeiten der den protestantischen Kirchen angehörenden Hilfsdienste vorgestellt. Der zweite Teil gibt nach ähnlichen Gesichtspunkten einen Überblick über die Existenzbedingungen der katholischen Caritas in den Jahren der kommunistischen Diktatur, bezieht aber auch die Zeit vor dem Zweiten Weltkrieg und die veränderten Möglichkeiten nach der Wende von 1989 mit ein.

Schlüsselbegriffe: Diakonie, Ungarn, Kommunismus, Staatssozializmus, Diktatur, Geschichte, Rückblick, helfender Beruf, Institutionalisierung, lokale Initiative, Beziehung zwischen Kirche und Staat

HUNGARIAN ABSTRACTS
UNGARISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ÖSSZEFOGLALÓK

NAGY J. ENDRE (167. o.)

Simone Weil: A misztikus aszkéta: Az írás a múlt század nagy, majdnem katolizált, bár vitatott személyiségének, Simone Weilnek az életművével foglalkozik. Először áttekinti az életpályáját az intellektuális illuminációtól (misztikus víziók) a sorseseményen (alászállás az alvilágba) át egészen a kereszténységgel szembeni ellenállásáig. Szembesíti tanításait Max Webernek az egyes életszférák (gazdaság, politika stb.) szétválását („Ausdifferenzierungen") állító modernizációs elméletével, amely a XX. század körülményei között kizárja a testvériség etika lehetőségét. Az esszé azt igyekszik bizonyítani, hogy Simone Weil életműve egészében véve cáfolata ennek a tézisnek. Mégpedig azért, mert ő megtalálta a hétköznapi életben a szentet és a szentséget, amiben Isten revelálódik. A tanulmány megtárgyalja azt a kérdést is, hogy Simone Weil miért állt ellen a kereszténségnek, aminek fő oka távolságtartó magatartása volt az Ószövetségtől, és az a nézete, miszerint a történelem folyamán az egyház totalitárius jegyeket mutatott fel.

Kulcsszavak: megtérés, misztikus víziók, aszketikus életvitel, katolicizmus kereszténység nélkül, független életszférák, testvériség etika, racionális gazdaság, az emberiséggel szembeni kötelességek

EUGENE JOSEPH, JOZEF CORVELEYN, PATRICK LUYTEN & HANS DE WITTE (187. o.)

Kiégéshez vezet, vagy éppen ellenkezőleg, az elköteleződést fokozza a cölibátus vállalása? Az indiai katolikus klérus körében végzett tanulmány: A kiégés, illetve az elköteleződés fogalmát jellemzően a munkával, néha a magánélettel kapcsolatos tényezőkkel szokták leginkább összekapcsolni. A legutóbbi három évtized során a klérus körében végzett különböző tanulmányok többféle magyarázatot adtak arra, miért vannak kitéve a papok a kiégési szindrómának, továbbá a klérusban bekövetkező kiégés vizsgálata során különféle független változókat kapcsoltak össze. Ugyanakkor eddig nem történt kísérlet a cölibátus vállalása, valamint a klérusban bekövetkező kiégés, illetve elköteleződés közötti összefüggések vizsgálatára. Elfogadható életforma pszichológiai szempontból a cölibátus? A (latin rítusú, római) katolikus egyházban hagyományosan csak olyan jelöltek részesülhetnek a papság szentségében, akik készek arra, hogy szabadon vállalják és nyilvánosan megerősítsék akaratukat, miszerint az Isten országa iránti szeretet és az emberek iránti szolgálat által vezérelve cölibátust fogadnak. Ez az indiai katolikus klérus körében végzett tanulmány azzal járul hozzá a kiégés, illetve elköteleződés szakirodalmához, hogy a papi cölibátus vállalása, valamint a klérusban bekövetkező kiégés és elköteleződés közötti összefüggéseket vizsgálja – ez pedig új kezdeményezésnek számít a kiégés és elköteleződés szakterületén. Emellett első ízben kerül sor az elköteleződés modelljének alkalmazására a klérus körében. Az 511 dél-indiai katolikus egyházmegyés papra kiterjedő hierarchikus

regressziós elemzések megerősítették, hogy a cölibátus vállalása fordított arányban áll a kiégéssel (fordított összefüggést találtak az érzelmi kimerüléssel és deperszonalizációval, pozitív összefüggést az egyéni teljesítménnyel), ugyanakkor pozitív összefüggést mutattak ki az elköteleződéssel.

Kulcsszavak: kiégés a klérusban, elköteleződés a klérusban, a cölibátus vállalása, egyházmegyés papok, katolikus egyház

KOVÁTS ANTAL (205. o.)

Magyar iskolai tanulók képe a német nyelvű országokról és a németekről: Jelen dolgozat egy 25 évvel korábban elvégzett felmérés folytatásának eredményeit mutatja be, amely magyarországi 8. osztályos általános iskolai tanulók németekről alkotott képét vizsgálta. A vizsgálat célja annak megállapítása volt, milyen képet alkotnak a végzős általános iskolások a német nyelvű országokról és emberekről, illetve miként befolyásolják ezt a képet információforrásaik, az iskola, a szülői ház, a média és az ismerősök. Az elvégzett felmérés az oktatáspolitika számára is kínál visszajelzést, hogy milyen hatékonysággal jutnak el a tanulókhoz a különféle tantárgyak és más információs források által közvetített ismeretek, illetve miként épülnek be tudásállományukba. A téma azáltal is időszerűvé vált, hogy az 1989–1990-es politikai változásokon túl eme negyed évszázadban sok változás ment végbe a németekről alkotott képet befolyásoló információforrásokban. A média befolyása általánosságban erőteljesebbé vált, megváltozott a társadalmi környezet, és új hangsúlyok jelentek meg az iskolai oktatásban is. Ez a vizsgálat részben helyzetfelmérés volt, hogy milyen ma a tanulók németekről és a német nyelvű országokról alkotott képe, másrészről viszont a 25 évvel korábbi eredményekkel való összevetést célozta. A tanulmány a problémafelvetés és a felmérés előkészítésének bemutatása után ismerteti a megkérdezettek kiválasztásánál követett megfontolásokat, a kérdéseket és céljukat, a kitöltött kérdőívek értékelésénél alkalmazott elveket és a statisztikai eredményeket. Az 1980-as és 2005-ös eredmények összehasonlítása után a sztereotípiákra utaló tanulói vélemények összevetése következik más hasonló magyarországi és külföldi eredményekkel. Végezetül az iskolákban használt idevágó tankönyveket tekintem át a feltett kérdések tükrében, annak megállapítására, hogy ezek mennyiben járulhattak hozzá a vizsgált kérdések kapcsán tapasztalt ismeretekhez, illetve ismerthiányokhoz. A két felmérésnél alkalmazott kérdőívek kérdéseit igyekeztem minél inkább azonosnak megtartani, hogy a válaszokat össze lehessen hasonlítani. A kérdések részben nemcsak iskolában szerzett ismeretekre vonatkoztak a földrajz, történelem és az általános műveltség terén, hanem a tanulók érzelmeire is a témával kapcsolatban.

Kulcsszavak: ismeretek, sztereotípiák, oktatáshatékonyság, érzelmek, szintetizáló tanulás, tanulók, németek, német nyelvű országok, felmérés

KISS-GEOSITS BEATRIX (239. o.)

A nyugat-magyarországi pedagógusok kiégését befolyásoló tényezők vizsgálata: A nevelő, oktató szakemberek számára nyilvánvaló, hogy munkájuk során folyamatosan találkozniuk kell a gyerekek / felnőttek sokféle érzelmi reakciójával, foglalkozniuk kell azok eredetével, kihatásaival. Fontos ismerniük azokat a tényezőket, amelyek segítik, ill. nehezítik magát a nevelő

folyamatot, munkájukat, valamint annak módját, hogy ezeket a nehézségeket hogyan is lehet leküzdeni tudatosan úgy, hogy közben lelkileg, érzelmileg továbbra is működőképesek tudjanak maradni mind munkájuk, mind magánéletük színterén. A segítő munkában nyilvánvalóan a legfőbb munkaeszköz saját személyiségük. Fontos, hogy tudjanak másokon segíteni, de ugyanilyen fontos, hogy önmagukat is tudják karbantartani – mert ez ugyanannak a folyamatnak a két oldala. Az ember érzelmi élete kihat másokra, – tehát az nem pusztán magánügy –, mások körülményei, életvezetése pedig kihat saját bensőjük állapotára. Jelen tanulmány a pedagógusok kiégését befolyásoló tényezők vizsgálatát tűzi célul, a pályaválasztás egyes elemei, az érdeklődés, a szükségletek, az egyén és környezet kapcsolata, a szülői nevelési attitűd, családi pályaminta, a pályaválasztási elégedettség középpontba helyezésével. A munka és lelki egészség kérdésén keresztül vizsgálja a szerző a szakmai elismerés, anyagi, erkölcsi megbecsülés kiégést befolyásoló mértékét, továbbá a munkatársi kapcsolat és a vezetővel való kapcsolat kiégés-veszélyeztetettségre gyakorolt hatását, valamint a testi egészségi tünetek (munkából kiesés, táppénz) és a lelki egészség kapcsolatát. A vizsgálati kérdést a nem, a pályán eltöltött idő, a vezetői, beosztotti státusz változóinak jellemzésével cizellálja a szerző.

Kulcsszavak: pedagógus, pályaválasztás, érdeklődés, motiváció, szülői nevelési attitűd, kiégés, kiégés-veszélyeztetettség, szakmai-, anyagi-, erkölcsi elismerés

TÖRÖK PÉTER, NAGY ISTVÁN & JOÓB MÁTÉ (257. o.)

A magyarországi történelmi keresztény egyházak kommunizmus alatti karitatív tevékenysége és annak kihatása a posztkommunista egyházi jótékonysági tevékenységre, 2. rész: A kétrészes tanulmány a magyar történelmi keresztény egyházak kommunizmus alatti karitatív tevékenységét elemzi nemcsak tényfeltáró, leíró szempontból, hanem kitekintéssel arra is, hogy annak milyen hatása van a posztkommunista egyházi jótékonysági tevékenységre. Ez szükségszerűen megköveteli annak rövid felvillantását is, hogy milyen és mekkora volumenű karitatív tevékenységet folytatott a katolikus, a református és az evangélikus egyház a kommunista hatalomátvétel előtt. Az egyházi szociális intézmények jelentős része a második világháborút követő években állami igazgatás alá került, új dolgozóik gyakran csupán pénzkeresetnek tekintették feladataik ellátását, és hiányzott belőlük a szolgálatuk iránti elkötelezettség. Tetten érhető, miként igyekezett az államszocialista politika a karitászt és a diakóniát egyház- és hitélet-sorvasztó törekvéseihez felhasználni. Ezt szolgálták azok az intézkedések, amelyek alapján szinte csak olyan intézmények maradhattak felekezeti kézben, ahol missziós tevékenységre egyáltalában nem vagy csak igen kis mértékben volt lehetőség. Az államhatalom partnereivé váltak részben azok az egyházi vezetők is, akik a hivatalos elvárásokhoz igazodva igyekeztek biztosítani a túlélést. Előrelépést jelentett, amikor állami fenntartású szociális intézmények rosszul fizetett és nehéz munkával járó, elhivatottságot igénylő munkahelyeit töltötték fel képzett és rátermett munkaerővel egyházi javaslatok, jelölések alapján. A diktatúra idején ugyancsak erősen visszaszorult a gyülekezeti, egyházközségi jótékonysági tevékenység. Mindhárom egyháznál megfigyelhető az a szándék, hogy a diktatórikus rendszer után újjáéledő jótékonysági tevékenységükben a szükségszerűen jelentkező intézményesülési folyamat, szigorú szakmaiság ellenére is megőrizzék a lelkiséget, a karizmát. Az elemzés rámutat néhány olyan esetre is, amely a posztkommunista állammal való kapcsolattartás buktatóira hívja fel a figyelmet. A tanulmány első fele a protestáns egyházakhoz kötődő segítő szolgálatok működési lehetőségeit mutatta be különkülön református és evangélikus vonatkozásban. A második rész a katolikus karitász létezési

körülményeit tekinti át a diktatúra éveiben, hasonló szempontok szerint, kitekintve a II. világháború előtti időkre és az 1989-es rendszerváltás utáni megváltozott lehetőségekre is.

Kulcsszavak: diakónia, Magyarország, kommunizmus, államszocializmus, diktatúra, történelem, visszatekintés, segítő foglalkozás, intézményesülés, helyi kezdeményezés, egyház–állam kapcsolatok

POLISH ABSTRACTS
POLNISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ABSTRAKTY

ENDRE J. NAGY (s. 167)

Simone Weil: Mistyczna ascetka: Esej poświęcony jest dorobkowi twórczemu niedoszłej katoliczki, kontrowersyjnej osobowości minionego wieku Simone Weil. Na wstępie przedstawia ogólnie zarys kariery począwszy od intelektualnej iluminacji (mistyczne wizje) poprzez wydarzenia losowe (zejście do podziemia), aż po sprzeciw przyjęciea chrztu. Konfrontuje jej nauki z modernizacyjną teorią Max Weber'a, oddzielenia („Ausdifferenzierungen") poszczególnych sfer życia (ekonomia, polityka itp), która wyklucza możliwość etyki braterstwa w warunkach XX wieku. Esej ma na celu wykazać, że twórczość Simone Weil jako całość jest zaprzeczeniem tej tezy. Właśnie dlatego, że w swoim codziennym życiu odnalazła świętość i sakrament, które ujawniają obecność Boga. Praca omawia również zagadnienie dlaczego Simone Weil odrzuciła możliwość przyjęcia chrztu, czego głównym powodem była sceptyczna postawa wobec nauczania Starego Testamentu, oraz jej przekonanie, że w historii Kościół nosił znamiona totalitaryzmu.

Słowa kluczowe: nawrócenie, mistyczne wizje, ascetyczny styl życia, katolicyzm bez chrztu, niezależne sfery życia, etyka braterstwa, racjonalna gospodarka, zobowiązania wobec ludzkości

EUGENE JOSEPH, JOZEF CORVELEYN, PATRICK LUYTEN & HANS DE WITTE (s. 187)

Czy życie w celibacie prowadzi do wypalenia zawodowego, czy wręcz przeciwnie umacnia zaangażowanie? Badanie przeprowadzone wśród indyjskiego kleru katolickiego: O zjawisku wypalenia zawodowego, jak również pojęciu zobowiązania mówi się najczęściej w odniesieniu do czynników związanych z pracą, sporadycznie z życiem prywatnym. Wyniki różnych badań przeprowadzonych w środowisku kleru na przestrzeni minionych trzydziestu lat przedstawiły wiele przyczyn wyjaśniających dlaczego księża narażeni są na ryzyko wystąpienia wypalenia zawodowego. Podczas badania wypalenia zawodowego wśród księży łączono różne zmienne niezależne. Do tej pory jednak nie podjęto próby badania współzależności występującej między życiem w celibacie a wypaleniem zawodowym wśród księży. Czy celibat jest formą do przyjęcia z psychologicznego punktu widzenia? Według tradycji przyjętych w kościele rzymskokatolickim (obrzędu łacińskiego) tylko tym kandydatom można udzielić sakramentu kapłaństwa, którzy gotowi są do dobrowolnego podjęcia i publicznego potwierdzenia zobowiązania życia w celibacie, w imię umiłowania Królestwa Bożego i służenia bliźnim. Badanie przeprowadzone wśród indyjskiego kleru katolickiego przyczyniło się do wzbogacenia warsztatu literatury specjalistycznej o analizę współzależności między życiem w celibacie a wypaleniem zawodowym księży – co jest nowatorską inicjatywą w tej dziedzinie wiedzy. Ponadto po raz pierwszy zastosowano model zaangażowania w środowisku duchowieństwa. Wyniki hierar-

chicznej, regresyjnej analizy przeprowadzonej wśród 511 kapłanów diecezjalnych w południowych Indiach potwierdziły, że zobowiązanie celibatu jest odwrotnie proporcjonalne do wypalenia zawodowego (znaleziono odwrotną współzależność między wyczerpaniem emocjonalnym a depersonalizacją oraz pozytywny związek z indywidalnymi osiągnięciami), jednocześnie wykazano pozytywną współzależność z zaangażowaniem.

Słowa kluczowe: wypalenie w środowisku kleru, zobowiązanie w środowisku kleru, podjęcie celibatu, księża diecezji, kościół katolicki

ANTAL KOVÁTS (s. 205)

Wizerunek węgierskich uczniów o państwach niemieckojęzycznych i Niemcach: Niniejsza praca jest kontynuacją badania przeprowadzonego 25 lat wcześniej, przedstawia wyniki analizy przeprowadzonej wśród uczniów węgierskich szkół podstawowych na temat wizerunku ukształtowanego o Niemcach. Badanie miało na celu określić ogólny obraz absolwentów szkół podstawowych o państwach niemieckojęzycznych i ludziach, oraz jak na kształtowanie tego wizerunku wpływają źródła informacji, takie jak szkoła, rodzina, media i znajomi. Przeprowadzone badanie jest również informacją zwrotną dla polityki oświaty na temat skuteczności przekazywanej wiedzy uczniom, w ramach różnych przedmiotów nauczania i poprzez inne źródła informacji, oraz w jaki sposób wpływają one na stan wiedzy uczniów. Temat stał się aktualny również dlatego, że poza zmianami politycznymi lat 1989-1990 na przestrzeni całego ćwierćwiecza zaszło wiele zmian w źródłach informacji kształtujących wizerunek Niemców. Nastąpił niezwykły rozwój i ogólny wpływ mediów, zmieniło się środowisko społeczne i pojawiły się nowe akcenty w programach nauczania szkół. Badanie to było po części analizą sytuacji dotyczącej aktualnego wizerunku Niemców i państw niemieckojęzycznych wśród uczniów, z drugiej strony celem badania było porównanie wyników uzyskanych 25 lat wcześniej. Studium po przybliżeniu zagadnienia i sposobu przygotowania badań opisuje rozważania przy dokonaniu wyboru respondentów, przedstawia pytania ankiet i ich cel, jak również zasady oceny wypełnionych ankiet oraz referuje uzyskane wyniki statystyczne. Po zestawieniu wyników z roku 1980 oraz 2005 następuje porównanie opinii uczniów wskazujących na stereotypie z podobnymi wynikami uzyskanymi na Węgrzech i za granicą. W zakończeniu następuje przegląd stosowanych podręczników szkolnych w świetle zadawanych pytań, w celu stwierdzenia w jakim stopniu, używane podręczniki rzutują na wiedzę, względnie jej braki w badanym zagadnieniu. W obydwu ankietach starałem się utrzymać analogię zadawanych pytań, żeby uzyskane odpowiedzi mogły być porównywalne. Pytania odnosiły się nie tylko do ogólnej wiedzy zdobytej w szkole na lekcjach geografii czy historii, dotyczyły również emocji doznanych przez uczniów w związku z poruszanym tematem.

Słowa kluczowe: wiedza, stereotypie, skuteczność oświaty, uczucia, nauka syntetyzująca, uczniowie, Niemcy, państwa niemieckojęzyczne, badanie

BEATRIX KISS-GEOSITS (s. 239)

Analiza czynników wywierających wpływ na wypalenie zawodowe pedagogów z terenu zachodnich Węgier: Nauczyciele i wychowawcy świadomi są tego, że wykonując swój zawód mają stałą styczność z różnorodnymi reakcjami uczuciowymi dzieci/dorosłych, muszą intere-

sować się źródłem ich pochodzenia i oddziaływania. Powinni znać czynniki, które wspomagają, bądź też utrudniają sam proces wychowawczy, pracę pedagoga, oraz formę świadomego zwalczania trudności w ten sposób, by prawidłowo mogli funkcjonować emocjonalnie i psychicznie, zarówno w wykonywaniu zawodu, jak i na płaszczyźnie życia prywatnego. Głównym narzędziem wspierającym pracę pedagoga jest oczywiście jego własna osobowość. Winni pomagać innym, lecz niemniej ważne jest to, by zachowali własny potencjał w niezmienionym stanie – ponieważ są to dwa aspekty tego samego zagadnienia. Życie uczuciowe człowieka wywiera wpływ na innych ludzi, – nie jest to więc zagadnienie o charakterze wyłącznie osobistym – i odwrotnie, warunki bytowania, sposób życia innych ludni oddziaływują na kondycję naszego życia wewnętrznego. Niniejsze studium ma na celu analizę czynników wywierających wpływ na wypalenie zawodowe pedagogów. Autor porusza następujące zagadnienia: decydujące czynniki wyboru zawodu, zainteresowania, potrzeby, relacje osoby ze środowiskiem, pogląd na temat wpojonych przez rodziców zasad wychowania, rodzinny model kariery zawodowej, podkreślając jednocześnie główną rolę satysfakcji z wyboru zawodu. Autor poruszając zagadnienia higieny pracy, zdrowia psychicznego, prestiżu zawodowego, dobrobytu materialnego i autorytetu moralnego bada poziom wypalenia zawodowego. Tematyką analizy jest również wpływ stosunków między pracownikami oraz ich kontaktu z przełożonymi na poziomie zagrożenia wypaleniem zawodowym. Badanie dotyczy również związku między symptomami zdrowia fizycznego (niezdolność do pracy-zasiłek chorobowy) i psychicznego. Analizowane zagadnienie autor precyzuje charakterystyką następujących zmiennych: płeć, lata przepracowane w zawodzie, status kierownika i pracownika.

Słowa kluczowe: pedagog, wybór zawodu, zainteresowanie, motywacja, pogląd na zasady wychowania rodzicielskiego, wypalenie, zagrożenie wypaleniem, satysfakcja zawodowa, dobrobyt materialny, autorytet moralny

PÉTER TÖRÖK, ISTVÁN NAGY & MÁTÉ JOÓB (s. 257)

Działalność charytatywna węgierskich kościołów chrześcijańskich w czasach komunizmu, i jej wpływ na działalność humanitarną kościoła postkomunistycznego, 2. część: Dwuczęściowe studium analizuje działalność charytatywną węgierskich kościołów chrześcijańskich w czasach komunizmu nie tylko w formie przedstawienia faktów, lecz również bada jej wpływ wywierany na działalność humanitarną kościoła w okresie postkomunistycznym. Wymaga to krótkiej prezentacji formy i zakresu działalności charytatywnej kościoła katolickiego, reformackiego i ewangelickiego w okresie przed przejęciem władzy przez komunistów. W latach po drugiej wojnie światowej znacząca część kościelnych instytucji socjalnych należała do organów administracji państwowej. Nowi pracownicy wykonywanie zadań traktowali zwykle jedynie jako źródło dochodów, nie wykazywali posłannictwa wobec powierzonych im obowiązków. Zdecydowanie uwidacznia się w jaki sposób polityka państwa socjalistycznego starała się wykorzystać caritas i diakonię w celu dążeń zmierzających do ograniczenia wpływu kościoła i życia religijnego. W tymże celu wydawano zarządzenia, na podstawie których bez mała tylko te instytucje mogły pozostać w rękach kościoła, w których wogóle nie istniała działalność misjonarna lub prowadzona była jedynie w minimalnym stopniu. Sprzymierzeńcami władzy państwowej stali się w pewnym znaczeniu zwierzchnicy kościoła, którzy z przyczyn egzystencjonalnych podporządkowali się urzędowym wymaganiom. Zmiany nastąpiły wówczas, gdy w państwowych instytucjach socjalnych przy zatrudnieniu pracowników na trudne, niskopłatne i wyma-

gające oddania i poświęcenia stanowiska pracy zaczęto akceptować propozycje kościoła wyłaniające kandydatury wykształconych i kreatywnych ludzi. Także w okresie dyktatury działalność charytatywna zgromadzeń i gmin kościelnych była mocno ograniczona. We wszystkich trzech wyznaniach dostrzegalne są intencje, by po okresie dyktatury, w odrodzonej działalności humanitarnej zachować duchowość i charyzmę, pomimo nieodzownego procesu powstawania instytucji i surowych kompetencji branży. Analiza prezentuje kilka przykładów, w których zwraca uwagę na pewne formy ryzyka wynikające z utrzymywania kontaktów z aparatem państwa postkomunistycznego. Pierwsza część studium przedstawia możliwości prowadzenia działalności służb pomocniczych związanych z kościołem protestanckim, osobno w odniesieniu do kościoła reformackiego i ewangelickiego. Druga część jest prezentacją warunków prowadzenia działalności charytatywnej przez kościół katolicki w okresie dyktatury, z uwzględnieniem lat przed II. wojną światową oraz nowych możliwości po zmianie ustroju w 1989 roku.

Słowa kluczowe: diakonia, Węgry, komunizm, państwo socjalizm, dyktatura, historia, przegląd historyczny, zawody służb społecznych, proces powstawania instytucji, lokalna inicjatywa, kontakty kościół-państwo

RUMANIAN ABSTRACTS
RUMÄNISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ABSTRACTE

ENDRE J. NAGY (pag. 167)

Simone Weil: Ascetul mistic: Acest articol se ocupă de opera de viaţă a unei mari personalităţi controversate din secolul trecut, Simone Weil, cine a fost aproape catolicizat. În prima parte se trece în revistă cariera vieţii din momentul iluminării intelectuale (viziuni mistice), diferite evenimente ale soartei (coborârea în infern) până la rezistenţa faţă de creştinism. Sunt puse în opoziţe învăţăturile lui Simone Weil cu teoria modernistă a lui Max Weber asupra separării („Ausdifferenzierungen") diferitelor sfere ale vieţii (economie, politică), care exclud posibilitatea eticii frăţiei în circumstanţele secolului XX. Eseul încearcă să dovedească faptul că întreaga operă de viaţă a lui Simone Weil este negarea acestei teze, deoarece ea şi-a găsit în viaţa cotidiană sfinţenia şi sfântul, care se revelează în Dumnezeu. Studiul discută şi faptul de ce Simone Weil s-a împotrivit creştinismului, principala cauză fiind distanţarea faţă de Vechiul Testament şi opinia conform căreia pe parcursul istoriei biserica a arătat semne totalitaristice.

Cuvinte cheie: convertire, viziuni mistice, mod de viaţă ascetic, catolicism, sfere de viaţă independente, etica frăţiei, economie raţională, obligaţii faţă de umanitate

EUGENE JOSEPH, JOZEF CORVELEYN, PATRICK LUYTEN & HANS DE WITTE (pag. 187)

Asumarea celibatului conduce la burn-out sau contrar, la angajament? Studiu asupra clerului catolic din India: Conceptul burn-out cât şi angajamentului este deseori legat de factorii muncii sau de viaţă personală. Studiile efectuate în ultimele trei decenii în rândul clerului catolic oferă mai multe explicaţii despre riscul de expunere a preoţilor spre sindromul burn-out, introducând mai multe variabile independente în cadrul studiilor asupra clerului. Până în momentul de faţă nu s-au făcut studii despre relaţia dintre asumarea celibatului şi al angajamentului şi al burn-out-ului în cadrul celibatului. Se pune întrebarea dacă din punct de vedere psihologic celibatul este un mod de viaţă acceptat? În cadrul bisericii catolice latine (ritual latin, roman) numai acei preoţi pot fi hirotonisiţi care sunt gata să accepte celibatul, exprimându-şi public această voinţă, determinată de dragostea faţă de Dumnezeu şi de slujirea oamenilor. Acest studiu efectuat în cadrul clerului catolic aduce contribuţiea la bibliografia burn-out-ului prin faptul că cercetează relaţia dintre asumarea celibatului, burn-out-ul din cadrul clerului şi angajamentul preoţilor, ceea ce este considerat o iniţiativă nouă în cadrul literaturii de specialitate. Pe lângă acest lucru s-a aplicat modelul de angajament în cadrul clerului. Analizele ierarhice regresive efecuate aupra 511 preoţi catolici din India de Sud, au subliniat faptul că asumarea celibatului este invers proporţional cu sindromul burn-out (s-a găsit corelaţie negativă cu epuizarea emoţională şi depersonalizarea şi corelaţie pozitivă cu performanţa individuală). Asumarea celibatului corelează pozitiv cu angajamentul.

Cuvinte cheie: burn-out în cadrul clerului, angajament, asumarea celibatului, preoți din cadrul eparhiei, biserica catolică

ANTAL KOVÁTS (pag. 205)

Imaginea elevilor maghiari despre țările germane şi despre germani: Studiul ne prezintă continuarea unei cercetări efectuate acum 25 de ani, care se referă la analiza imaginii despre germani ai elevilor din clasa a VIII-a. Scopul cercetării a fost studierea imaginii elevilor din şcoala generală despre țările germane şi despre germani, şi cum este influențată această informație de alte surse de informație ca şcoala, casa părintească, media şi cunoscuții. Cercetarea efectuată oferă feed-back pentru politica educațională, cât de eficient ajung cunoştințele din cadrul unor materii şi din alte surse informaționale la elevi şi cum sunt acestea construite în baza lor de cunoştințe. Actualitatea temei este oferită de faptul că pe lângă evenimentele politice între anii 1989-1990 în acest sfert de deceniu s-au produs multe schimbări în acele surse de informații care influențează imaginea despre germani. Influența mediei a devenit puternică, s-a schimbat contextul social şi au apărut accente noi în educația şcolară. Această cercetare a fost pe deoparte o investigație despre faptul care este azi imaginea elevilor despre germani şi despre țările germane, cât şi comparea acestora cu rezultatele de acum 25 de ani. După prezentarea problemei şi a pregătirii studiului articolul focusează asupra modului de selectare a populației, asupra problemelor cercetate şi scopul acestora, principiile utilizate în evaluarea chestionarelor şi analiza datelor statistice. După compararea rezultatelor din 1980 şi 2005 urmează comparea acelor rezultate care se referă la stereotipii cu alte rezultate similare din Ungaria şi din străinătate. În cele din urmă se face analiza manualelor din prisma temei de cercetare, în ce mod au contribuit acestea la cunoştințe sau la lipsa acestora. Întrebările din cele două cercetări au fost aproape similare, pentru a le putea compara. Acestea s-au referit nu numai la cunoştințele dobândite în şcoală la materiile geografie, istorie şi de cultură generală ci şi la sentimentele elevilor față de această temă.

Cuvinte cheie: cunoştințe, stereotipii, eficiența educației, emoții, învățarea sintetică, elevi, germani, țări germane, studiu

BEATRIX KISS-GEOSITS (pag. 239)

Analiza factorilor care influențează sindromul burnout al pedagogilor din vestul Ungariei: Pedagogii care se ocupă de instrucție şi educație se întâlnesc în cadrul muncii lor cu diferite reacții emoționale, şi este necesar să se ocupe şi cu originea şi efectele acestora. Este foarte important cunoaşterea acelor factori care ajută sau îngreunează procesul educațional, munca lor şi modul în care se pot lupta cu învingerea acelor greutăți, cât şi modul în care ar putea să funcționeze în cadrul muncii şi în viața personală. Instrumentul principal în munca de ajutorare este personalitatea. Este foarte important ajutarea altor persoane, dar tot atât de important este şi menținerea propriei persoane, deoarece acestea sunt două părți ale aceluiaşi proces. Viața emoțională se reflectă asupra celorlalți – acesta nu este doar o problemă personală – şi ceilalți la rândul lor, cu circumstanțele şi stilul de viață au efecte asupra stărilor noastre proprii. Prezentul studiu analizează factorii care conduc la burnout-ul pedagogilor, ca elemente ale orientării

profesionale, relaţia dintre persoană şi mediu, atitudinea educaţională a părinţilor, modelul familial în alegerea profesiei, situarea centrală a satisfacţiei profesionale. Cu ajutorul muncii şi igienei mentale autorul cercetează măsura în care burnout-ul profesional este influenţat de recunoaşterea profesională, materială, morală, efectul relaţiei şef-angajat şi de colegialitate asupra born-out-ului, cât şi relaţia dintre simptomele fizice (concediu de boală) şi igiena mentală. Cercetarea este completată de variabilele de sex, timpul petrecut în domeniul de muncă şi caracterizarea statutului de angajat şi şef.

Cuvinte cheie: pedagog, orientare profesională, interes, motivaţie, mod de educaţie parentală, burn-out, pericol de burn-out, recunoaştere profesională, morală şi financiară

PÉTER TÖRÖK, ISTVÁN NAGY & MÁTÉ JOÓB (pag. 257)

Activitatea caritativă a bisericiilor maghiare istorice pe perioada comunismului şi efectul acestuia asupra activităţii bisericeşti postcomuniste caritative. Partea II.-a: Studiul compus din două părţi analizează activităţile caritative ale bisericilor istorice maghiare nu numai din perspectivă descriptivă ci şi cu privire la efectele acestuia asupra activităţii caritative ale bisericilor postcomuniste. Acest lucru revendică prezentarea pe scurt a volumului de activităţi caritative a bisericilor catolice, reformate şi evanghelice înainte de preluarea puterii de către comunişti. Marea majoritate a instituţiilor sociale au ajuns sub conducerea statului după cel de-al doilea război mondial, muncitorii noi angajaţi şi-au considerat sarcinile ca şi un mod de a câştiga bani, a lipsit din acestea devotamentul faţă de serviciu. Se poate observa modul în care politica socială de stat încearcă să folosească caritasul şi diaconia pentru atrofierea bisericii şi a credinţei. Aceasta era servit de acele dispoziţii, pe baza căreia numai acele instituţii au putut rămâne în mâna bisericii, în cadrul cărora au existat numai posibilităţi mici pentru activitatea de misiune. Au devenit partenerii statului acei conducători ai bisericii care acomodându-se pretenţiilor oficiale au încercat să asigure coabitarea. A fost considerat un pas important momentul când locurile de muncă rău-plătite, cu sarcini grele din cadrul instituţiilor sociale întreţinute de către stat au fost umplute cu forţă de muncă calificată şi capabilă pe baza indicaţiilor şi sugestiilor bisericeşti. Pe perioada dictaturii activitatea caritativă bisericească s-a diminuat semnificativ. După sistemul dictatorial în toate cele trei biserici s-a putut observa intenţia de a păstra carisma şi sufletismul. Analiza ne arată câteva cazuri care atrag atenţia asupra capcanelor care provin din păstrarea legăturii cu statul postcomunist. Prima parte a studiului se axează pe posibilităţile funcţionării sistemelor de ajutorare bisericeşti creştine din perspectivă reformată şi evanghelică. A doua parte parcurge posibilităţile de funcţionare a caritasului catolic în anii dictaturii, pe baza punctelor de vedere asemănătoare, cu privire la perioada înaintea celui de-al doilea război mondial şi posibilităţile după schimbarea regimului după 1989.

Cuvinte cheie: diaconie, Ungaria, comunism, socialism de stat, istorie, dictatură, retrospectivă, profesie de ajutorare, instituţionalizare, iniţiative locale, relaţii dintre biserică şi stat

RUSSIAN ABSTRACTS
RUSSISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

РЕЗЮМЕ

ENDRE J. NAGY (167. стр.)

Симона Вейль: Мистик-аскет: Данная работа рассматривает творчество известной, почти окатоличенной, достаточно спорной личности прошлого столетия – Симоны Вейль. Сначала обозревает её жизненный путь от интеллектуальных иллюминаций (мистических видений) и поворота судьбы (спуска в преисподнюю) до её противления крещению. Противопоставляет её учения теориям модернизации Макса Вебера, утверждающим разъединение некоторых жизненных сфер – экономики, политики и т.д. („Ausdifferenzierungen") и исключающим возможность этики братства в условиях XX-го века. Данное эссэ стремится доказать, что творчество Симоны Вейль в общем является опровержением этого тезиса. В частности потому, что она нашла в будничной жизни и святых и святость, в чём и проявляется откровение Бога. Данный труд разбирает и вопрос о том, почему Симона Вейль противилась крещению, причина чего состояла в её отдалённости от Ветхого Завета, и в её взглядах, согласно которым в ходе истории Церковь проявила черты тоталитаризма.

Ключевые слова: обращение в веру, мистические видения, аскетический образ жизни, католицизм без крещения, независимые сферы жизни, этика братства, рациональная экономика, обязанности перед человечеством

EUGENE JOSEPH, JOZEF CORVELEYN, PATRICK LUYTEN & HANS DE WITTE (187. стр.)

Принятие целибата ведёт к выгоранию или, напротив, усиливает чувство долга? Исследование, проведённое среди индийского католического духовенства: Понятия выгорания и чувства долга обычно чаще всего связывают с факторами, относящимися к работе, иногда к личной жизни. В течение последних трёх десятилетий различные исследования, проведённые в кругу духовенства, дали разнообразные объяснения тому, почему священники находятся под угрозой синдрома выгорания, а также, в течение рассмотрения случаев выгорания в духовенстве, связали различные независимые переменные. Однако, до сих пор не было попыток рассмотреть связь между принятием целибата и случаями выгорания или чувством долга в среде духовенства. Приемлем ли целибат как образ жизни с точки зрения психологии? В католической церкви (латинского обряда, римской) традиционно только те могут быть посвящены в таинство священства, кто готов добровольно принять и публично подтвердить свою волю, согласно которой, руководящиеся любовью к Божьему Царству и служением людям, они принимают на себя обет безбрачия. Данное исследование, проведённое в среде индийского католического духовенства, дополняет специальную литературу о выгорании и чувстве долга тем, что

анализирует связь между принятием целибата и случаями выгорания или чувством долга в среде духовенства, а это можно рассматривать как новое начинание в области изучения выгорания и чувства долга. При этом, впервые применяется модель чувства долга в среде духовенства. Иерархический регрессионный анализ, охватывший 511 священников из южно-индийских католических епархий, подтвердил, что принятие целибата находится в отношении обратной пропорциональности с выгоранием (обнаружена обратная связь с эмоциональным истощением и деперсонализацией, положительная связь с личными достижениями), вместе с тем обнаружена положительная связь с чувством долга.

Ключевые слова: выгорание в среде духовенства, чувство долга в среде духовенства, принятие целибата, епархиальные священники, католическая церковь

ANTAL KOVÁTS (205. стр.)

Представления венгерских школьников о немецкоговорящих странах и о немцах: Настоящий труд демонстрирует результаты продолжения исследования, проведённого 25 лет назад и анализировавшего представления учащихся восьмого (выпускного) класса венгерских общеобразовательных школ о немцах. Целью исследования было определить, каково представление выпускников общеобразовательных школ о немецкоговорящих странах и о людях, как влияют на это представление такие источники информации, как школа, родительский дом, пресса и знакомые. Проведённый анализ является показателем и для системы образования, давая оценку тому, с какой эффективностью доходят до учащихся различные предметы и знания, получаемые из других источников информации, как они усваиваются ими. Эта тема стала актуальной ещё и потому, что спустя четверть века после политических перемен 1989-1990-х годов произошло много изменений в источниках информации, влияющих на представление о немцах. Влияние прессы в общем стало более ощутимым, изменилась общественная среда и переместились акценты и в школьном образовании. Это исследование явилось отчасти анализом ситуации – каково сегодня представление школьников о немцах и немецкоговорящих странах, с другой стороны, поставило своей целью сопоставление с результатами 25-летней давности. Данный труд, после постановки проблемы и показа подготовки к анализу, излагает соображения, по которым выбирались опрашиваемые, вопросы и их цель, принципы, применяемые при оценке заполненных анкет и статистические результаты. После сравнения результатов 1980-го и 2005-го годов следует сопоставление мнений школьников, указывающее на стереотипы, дополненное другими схожими венгерскими и иностранными результатами. В заключение в свете поставленных вопросов рассматриваются относящиеся сюда учебники для определения их вклада в обнаруженные знания по рассматриваемым вопросам или их влияния на нехватку таких знаний. Я старался как можно больше сохранить идентичность вопросов в анкетах, использованных в обоих исследованиях, чтобы можно было сравнить ответы. Часть вопросов касалась не только знаний, полученных в школе в рамках географии, истории и общей эрудиции, но и темы, связанной с чувствами учащихся.

Ключевые слова: знания, стереотипы, эффективность обучения, чувства, синтезированное обучение, учащиеся, немцы, немецкоговорящие страны, анализ

BEATRIX KISS-GEOSITS (239. стр.)

Анализ факторов, оказывающих влияние на профессиональное выгорание педагогов в западной Венгрии: Для профессиональных воспитателей, педагогов очевидно, что в процессе их работы им приходится постоянно встречаться с разнообразной эмоциональной реакцией детей/взрослых, заниматься её происхождением, её последствиями. Важно, чтобы они были знакомы с теми факторами, которые помогают или наоборот, осложняют сам воспитательный процесс, собственно их работу, а также её методы; им надо знать, как можно сознательно преодолевать трудности таким образом, чтобы душевно, эмоционально продолжать оставаться дееспособными как на работе, так и в личной жизни. Понятно, что во вспомогательной работе самое главное орудие труда – это их собственная личность. Важно, чтобы они могли помогать другим, но так же важно, чтобы могли сохранить себя, потому что это две стороны одного и того же процесса. Эмоциональная жизнь человека воздействует на других – таким образом это уже не только его личное дело – а другие, их окружение, их образ жизни воздействуют на их собственное внутреннее состояние. Настоящий трактат поставил перед собой цель – исследовать факторы, влияющие на выгорание педагогов. Некоторые элементы при выборе профессии: заинтересованность, потребности, связь индивидуума с окружением, полученная родительским воспитанием установка, модель семьи, с фокусированием на удовлетворении выбранной профессией. Автор, на примере трудового и душевного здоровья, анализирует степень воздействия на выгорание профессионального признания, материальной, нравственной оценки, далее, влияние на возникновение риска выгорания отношений с сотрудниками и руководством, а также связь между симптомами физического состояния здоровья (пропуск работы по болезни) и душевного здоровья. Автор отшлифовывает анализируемый вопрос характеристикой переменных пола, отработанного по профессии времени, руководящего статуса или статуса подчинённого.

Ключевые слова: педагог, выбор профессии, заинтересованность, мотивация, полученная родительским воспитанием установка, выгорание, риск выгорания, профессиональное, материальное, нравственное признание

PÉTER TÖRÖK, ISTVÁN NAGY & MÁTÉ JOÓB (257. стр.)

Каритативная деятельность венгерских исторических христианских церквей в эпоху коммунизма и её влияние на церковную благотворительную деятельность во времена посткоммунизма, часть 2-я: Данный труд, состоящий из двух частей, анализирует каритативную деятельность венгерских исторических христианских церквей в период коммунизма не только с точки зрения вскрытия фактов, описания, но и со взглядом на то, каково её влияние на благотворительную деятельность церкви в посткоммунистический период. Это неизбежно требует краткого освещения и того, какую и в каких размерах каритативную деятельность проводили католическая, реформатская и евангелическая церкви до прихода к власти коммунистов. Значительная часть церковных социальных учреждений после второй мировой войны попали под государственное управление, их новые работники часто видели в исполнении своих обязанностей только источник материальных доходов, и не было в них чувства долга по отношению к своей работе. Можно проследить, каким образом государственная социалистическая политика стара-

лась использовать благотворительность и диаконию в своих стремлениях заморить церковь и веру. Этой цели служили действия, на основе которых в руках конфессий могли остаться чуть ли не только такие учреждения, где для миссионерской деятельности совсем не было возможности, или она была в очень небольшой мере. Партнёрами государственной власти стали отчасти и те церковные руководители, которые подстраиваясь под официальные требования пытались обеспечить выживание. Шагом вперёд стал тот момент, когда в социальные госбюджетные учреждения на низкооплачиваемые и требуемые тяжёлого труда и призвания рабочие места набрали хорошую, грамотную рабочую силу на основе церковных рекомендаций, кандидатур. Во времена диктатуры общинная, приходская благотворительность довольно сильно была притеснена. У всех трёх конфессий наблюдается намерение, несмотря на неизбежный процесс образования учреждений и строгие требования, сохранить душевность, харизму в обстановке воскресения их благотворительной деятельности после диктаторского режима. Анализ указывает и на несколько таких случаев, где обращает внимание помехи в поддержании отношений с посткоммунистическим государством. Первая часть трактата демонстрирует возможности работы служб помощи, относящихся к протестантской церкви, касаясь отдельно реформатов и лютеран. Вторая часть рассматривает условия существования католического благотворительства в годы диктатуры, с похожих точек зрения, бросая взгляд на годы перед второй мировой войной и на изменившиеся возможности после смены режима 1989-го года.

Ключевые слова: диакония, Венгрия, коммунизм, государственный социализм, диктатура, история, ретроспекция, вспомогательная деятельность, процесс образования учреждений, местная инициатива, отношения церкви и государства

SLOVAKIAN ABSTRACTS
SLOWAKISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ABSTRAKTY

ENDRE J. NAGY (str. 167)

Simone Weilová: Mystická askétka: Štúdia sa zaoberá životom a prácou veľkej, ale i kontroverznej postavy katolicizmu minulého storočia, Simone Weilovou. Najskôr podáva prehľad jej životnej dráhy počnúc intelektuálnou iluminációu (mystické vízie) cez osudovú udalosť (zostup do podsvetia) až po jej odmietanie krstu. Štúdia konfrontuje učenie Weilovej s modernizačnou teóriou Maxa Webera, vychádzajúcou zo separácie („Ausdifferenzierungen") jednotlivých a nezávislých sfér života (ekonomika, politika, atď.), ktorá vylučuje možnosť etiky bratstva v podmienkach 20. storočia. Esej sa usiluje ukázať, že životné dielo Simone Weilovej ako celok je vyvrátením tejto tézy, a to preto, lebo ona našla v bežnom živote svätosť i znesvätenie, v ktorých sa zjavuje Boh. Štúdia tiež diskutuje otázku, prečo Simone Weilová odmietala krst. Hlavným dôvodom bol jej rezervovaný postoj voči Starému zákonu a názor, podľa ktorého Cirkev počas histórie vykazovala totalitárne znaky.

Kľúčové pojmy: konverzia, mystické vízie, asketický spôsob života, katolicizmus bez krstu, nezávislé sféry života, etika bratstva, racionálne hospodárstvo, povinnosti voči ľudstvu

EUGENE JOSEPH, JOZEF CORVELEYN, PATRICK LUYTEN & HANS DE WITTE (str. 187)

Vedie prijatie celibátu k vyhoreniu alebo naopak k väčšiemu zápalu? Štúdia realizovaná medzi indickým katolíckym klérom: pojmy vyhorenie a zápal (alebo angažovanosť) sa bežne spájajú predovšetkým s faktormi týkajúcimi sa práce, niekedy aj súkromného života. Rôzne štúdie vykonané medzi kňazmi počas posledných troch desaťročí podali rôznorodé odpovede na otázku, prečo sú kňazi vystavení syndrómu vyhorenia. Okrem toho tieto štúdie spájali pri výskume syndrómu vyhorenia, ku ktorému dochádza medzi klérom, súvislosti rôznych nezávislých premenných. Doteraz však nebola skúmaná súvislosť medzi prijatím celibátu, vyhorením kňazov a angažovanosťou. Je celibát z psychologického hľadiska prijateľnou životnou formou? Sviatosť kňazstva sa tradične udeľuje v Rímsko-katolíckej cirkvi (latinského obradu) iba tým kandidátom, ktorí sú pripravení na to, že slobodne prijmú a verejne potvrdia svoje rozhodnutie prijať celibát, a to vedení láskou k Božiemu kráľovstvu a túžbou slúžiť ľuďom. Táto štúdia realizovaná medzi indickými katolíckymi kňazmi je prínosom do odbornej literatúry na témy vyhorenia a angažovanosti tým, že skúma súvislosti medzi vernosťou kňazskému celibátu, vyhorením kňazov a angažovanosťou – a to možno v odbornom výskume v oblasti vyhorenia a angažovanosti považovať za nový krok. Navyše, v tejto štúdii bol po prvýkrát aplikovaný model angažovanosti na klérus. Hierarchické regresívne analýzy realizované v skupine 511 juhoindických katolíckych diecéznych kňazov potvrdili, že prijatie celibátu je v nepriamej úmere k vyhoreniu (to vidno z toho, že prijatie celibátu je v nepriamej úmere k emocionálnemu

vyčerpaniu a strate identity a v priamej úmere k osobnému úspechu). Na druhej strane bola zistená kladná súvislosť s angažovanosťou.

Kľúčové pojmy: vyhorenie kléru, angažovanosť kléru, prijatie celibátu, diecézni kňazi, Katolícka cirkev

ANTAL KOVÁTS (str. 205)

Obraz maďarských žiakov o nemecky hovoriacich krajinách a Nemcoch: Predkladaná štúdia prezentuje výsledky pokračovania výskumu vykonaného pred 25 rokmi, ktorý skúmal obraz žiakov 8. ročníka základných škôl v Maďarsku o Nemcoch. Cieľom výskumu bolo zistiť, aký obraz majú žiaci posledného ročníka základnej školy o nemecky hovoriacich krajinách a ľuďoch a ako je tento obraz ovplyvnený informačnými zdrojmi ako sú škola, rodičia, médiá a kamaráti. Vykonaný výskum ponúka tiež spätnú väzbu pre vzdelávaciu politiku tým, že ukazuje, s akou účinnosťou sa dostávajú k žiakom poznatky sprostredkované rôznymi odbornými predmetmi a inými informačnými zdrojmi a akým spôsobom sa integrujú tieto poznatky do súboru vedomostí žiakov. Táto téma sa stala o to aktuálnejšou, že okrem politických zmien v rokoch 1989 – 1990 došlo v tomto poslednom štvrťstoročí tiež k mnohým zmenám aj v oblasti informačných zdrojov, ktoré ovplyvňujú aj obraz o Nemcoch. Vplyv médií vo všeobecnosti zosilnel, spoločenské prostredie sa zmenilo a objavili sa nové dôrazy aj v školskom vzdelávaní. Tento výskum na jednej strane prezentuje hodnotenie aktuálnej situácie, aký je dnešný obraz žiakov o Nemcoch a nemecky hovoriacich krajinách a na druhej strane porovnáva aktuálne výsledky s výsledkami spred 25 rokov. Štúdia predstavuje po vymedzení problému a opise prípravy výskumu zásady uplatnené pri výbere respondentov, otázky a ich cieľ, zásady uplatnené počas hodnotenia vyplnených dotazníkov a štatistické výsledky. Po porovnaní výsledkov z r. 1980 a z r. 2005 nasleduje porovnanie tých názorov žiakov, ktoré vyjadrujú určité stereotypy, s inými maďarskými a zahraničnými výsledkami. Na záver podávame prehľad na školách používaných učebníc v súvislosti s nami skúmanými otázkami s cieľom zistiť, do akej miery mohli prispieť k získaným poznatkom, ako aj k nedostatku poznatkov, zistených výskumom. Počas realizovania oboch výskumov som sa snažil v čo najväčšej miere uchovať totožnosť otázok v dotazníkoch, aby boli odpovede porovnateľné. Otázky nie sú obmedzené na poznatky získané v škole v oblasti zemepisu, dejín a všeobecného vzdelania, ale odrážajú aj citový postoj žiakov k danej téme.

Kľúčové pojmy: vedomosti, stereotypy, účinnosť vzdelávania, city, syntetizujúce učenie sa, žiaci, Nemci, nemecky hovoriace krajiny, výskum

BEATRIX KISS-GEOSITS (str. 239)

Analýza činiteľov ovplyvňujúcich vyhorenie pedagógov v západnom Maďarsku: Vychovávatelia a učitelia sa musia počas svojej práce neustále stretávať s rôznymi citovými reakciami detí a dospelých a zaoberať sa ich príčinami a dôsledkami. Je pre nich dôležité poznať faktory, ktoré napomáhajú či prekážajú výchovnému procesu a ich práci, ako aj spôsoby, prostredníctvom ktorých je možné vedome riešiť tieto ťažkosti tak, aby dokázali zároveň zachovať svoju duševnú a citovú akcieschopnosť tak v oblasti pracovného ako aj súkromného života. V pomoc-

nom povolaní je zjavne najdôležitejším pracovným nástrojom ich vlastná osobnosť. Je dôležité, aby dokázali pomáhať iným, ale je rovnako dôležité, aby dokázali udržiavať v dobrom stave sami seba – lebo to sú dve strany toho istého procesu. Citový život človeka ovplyvňuje ostatných – a práve preto nie je len súkromnou vecou – a ostatní, ich životné podmienky, ich nasmerovanie života ovplyvňujú ich vlastný vnútorný stav. Cieľom tejto štúdie je skúmanie faktorov ovplyvňujúcich vyhorenie pedagógov. Dôraz je kladený na jednotlivé zložky voľby povolania, záujem, potreby, vzťah medzi jednotlivcom a prostredím, výchovný postoj rodičov, rodinný vzor kariérnej dráhy, uspokojenie s voľbou povolania. Autor skúma z hľadiska otázky práce a duševného zdravia mieru vplyvu odborného, finančného a mravného uznania na vyhorenie a vplyv vzťahu so spolupracovníkmi a vzťahu s vedúcim na ohrozenosť vyhorením a zároveň vzťah medzi fyzickými zdravotnými symptómami (absencia v práci, nemocenské dávky) a duševným zdravím. Autor doplní otázku skúmania analýzou premenných pohlavia, doby pedagogickej dráhy a vedúcej a podriadenej roly.

Kľúčové pojmy: pedagóg, voľba povolania, záujem, motivácia, výchovný postoj rodičov, vyhorenie, ohrozenosť vyhorením, odborné, finančné a mravné uznanie

PÉTER TÖRÖK, ISTVÁN NAGY & MÁTÉ JOÓB (str. 257)

Charitatívna činnosť tradičných kresťanských cirkví v Maďarsku počas komunizmu a jej dopad na postkomunistickú cirkevnú dobročinnú činnosť, 2. časť: Táto dvojdielna štúdia analyzuje charitatívnu činnosť tradičných kresťanských cirkví v Maďarsku počas obdobia komunizmu nielen z výskumného a deskriptívneho hľadiska, ale tiež vzhľadom na otázku miery jej vplyvu na postkomunistickú cirkevnú charitatívnu činnosť. To nutne vyžaduje stručné predstavenie povahy a rozsahu charitatívnej aktivity katolíckej, reformovanej a evanjelickej cirkvi pred komunistickým prevratom. Významná časť cirkevných sociálnych inštitúcií sa v rokoch nasledujúcich po Druhej svetovej vojne dostala pod kontrolu štátnej správy a noví pracovníci brali často vykonanie svojich úloh iba ako príležitosť na zárobok a chýbala im zaangažovanosť. Je zrejmé, že politika štátneho socializmu sa usilovala o využitie charity a diakonie v záujme svojich snáh o obmedzenie cirkvi a náboženstva. Tieto snahy boli realizované prostredníctvom opatrení, podľa ktorých mohli zostať v rukách cirkvi iba tie inštitúcie, v ktorých neexistovala nijaká misijná aktivita alebo boli možnosti takejto aktivity veľmi obmedzené. Partnermi štátnej moci sa stali čiastočne aj tí vedúci cirkví, ktorí sa v súlade s úradnými očakávaniami snažili zaistiť prežitie. Pokrokom bolo, keď sa podarilo zle platené pracovné pozície vyžadujúce ťažkú prácu a vnútornú angažovanosť obsadiť kvalifikovanými a schopnými pracovníkmi na základe návrhov a odporúčaní cirkvi. Počas obdobia diktatúry sa tiež významne znížila dobročinná aktivita cirkevných zborov a náboženských obcí. U každej z troch cirkví sa objavila snaha, aby v obnovenej charitatívnej činnosti po páde diktátorského režimu, ktorú musel nutne zasiahnuť proces inštitucionalizácie, zostal zachovaný duchovný a charizmatický aspekt. Štúdia tiež poukáže na niekoľko prípadov, ktoré upozorňujú na nástrahy udržiavania styku s postkomunistickým štátom. Prvá časť štúdie predstaví možnosti pôsobenia pomáhajúcich služieb, a to zvlášť kalvínskej a zvlášť evanjelickej cirkvi. Druhá časť sa bude venovať podmienkam existencie katolíckej charity počas rokov diktatúry, vrátane pohľadu na pomery éry pred druhou svetovou vojnou a zmenené príležitosti po zmene režimu v roku 1989.

Kľúčové pojmy: diakonia, Maďarsko, komunizmus, štátny socializmus, diktatúra, dejiny, retrospekcia, pomáhajúca profesia, inštitucionalizácia, miestna iniciatíva, vzťahy cirkvi a štátu